

BIp039 Obratlovci České republiky – determinační praktikum

Cvičení – BIp039/01/02/03/04/05 (3x2 h - blokově)

Determinace ptáků

Ing. Radovan Smolinský, Ph.D. et Ph.D.
doc. RNDr. Boris Rychnovský, CSc.

Zobak,

nohy

specialni znaky – zbavreni,
skvrny, prodlouzene peri,
zygodaktylni noha, zejka...

Tělo – tvar, velikost, atd.

Peří – ornamentální, velikost per, tvar (dlask – letky), zrcátka (kachnovití, sojka), “ouška“ (kalous/výr), atd

Ocas – vykrojení, klínovitý, ustřižený, zakulacený, prodloužená pera, tvrdá brka (3tí končetina), zalomený dohora (střízlík), prodloužený (ostralka)...

Zobák – ramphotheca (holubovití), “ozubení“ (vrubozobí), zejka (sokol/tuhýk), tvar/velikost (strnadi, volavky, šoupálci, zvonohlík, dlask, lžičák, atd)...

Končetiny – přítomnost blán/lemů na prstech/mezi prsty, zygodaktylní noha, ostruhy, prodložený zadní dráp (skřivani)

Vousky – kolem zobáku (lelek, lejsci, rákosníci)

Skvrny – velikost, tvar, počet, umístění, poměr světlá/tmavá plocha

Barva – sexuální dichromatismus!!!

Speciální znaky – dlouhá křídla (rorýs)

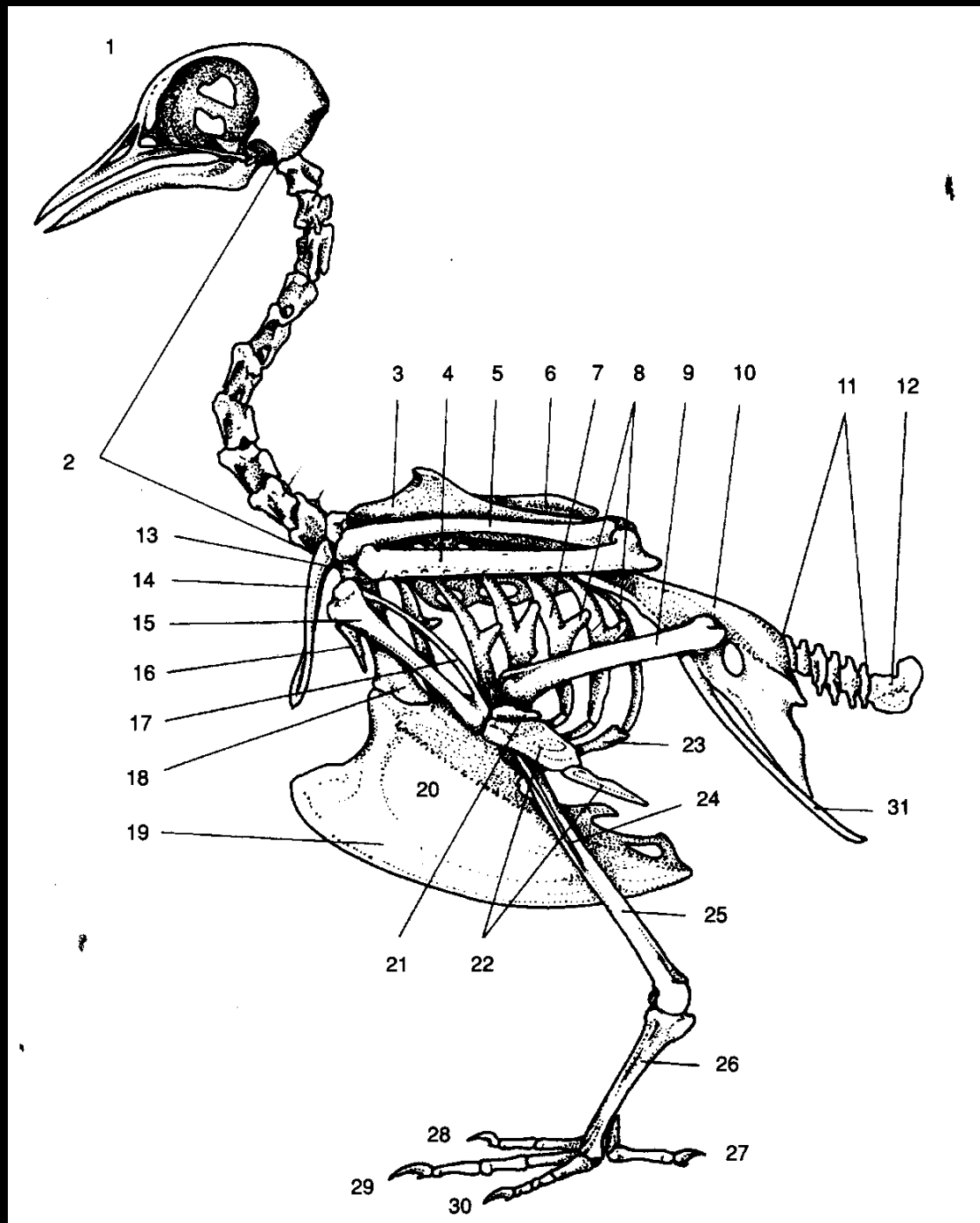
Morfologie kostry – tvar těla

Velikost těla

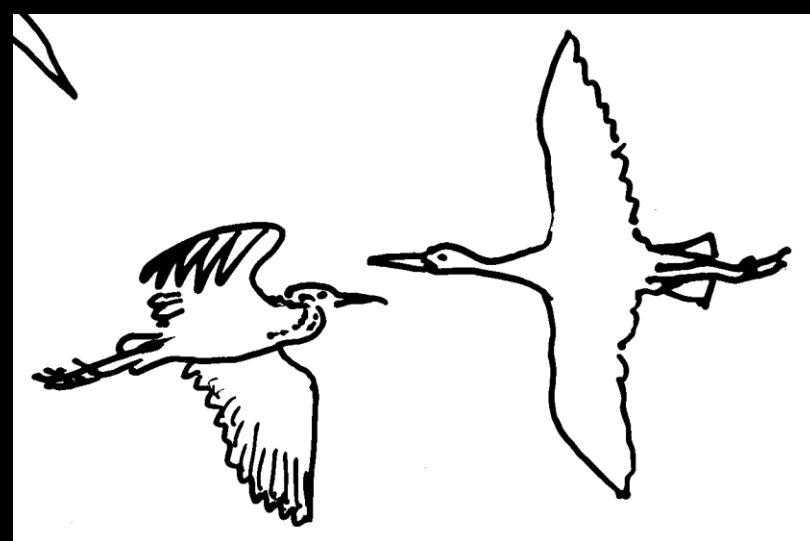
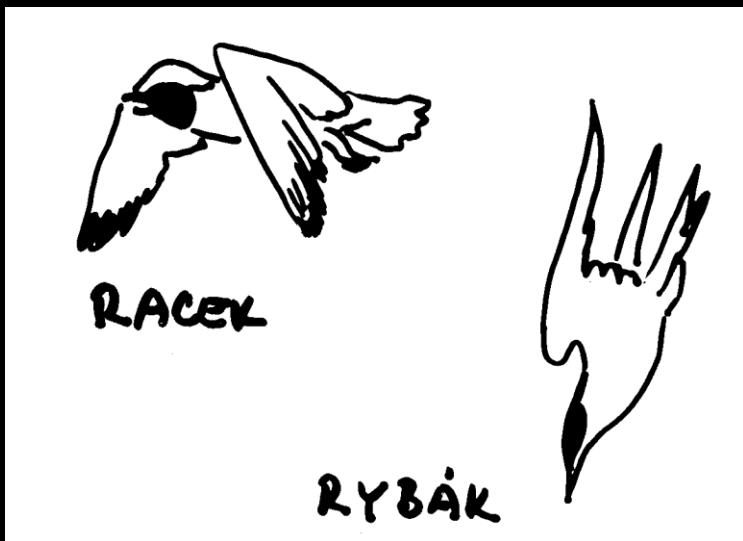
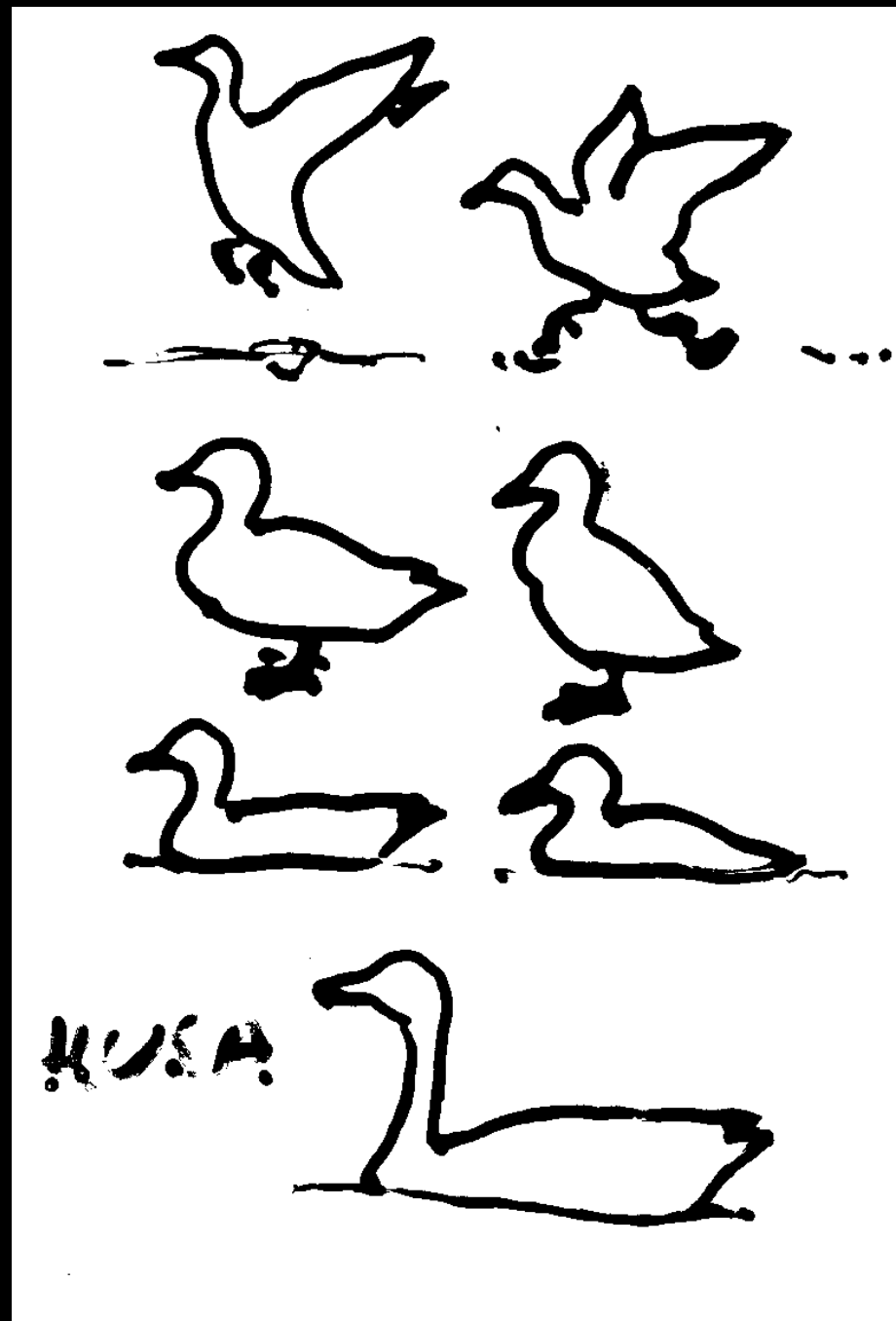
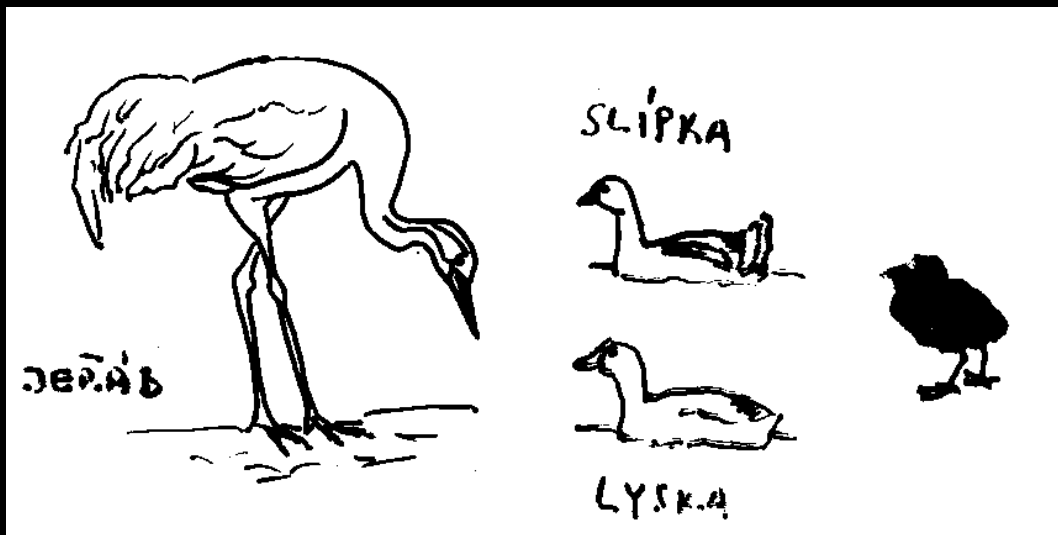
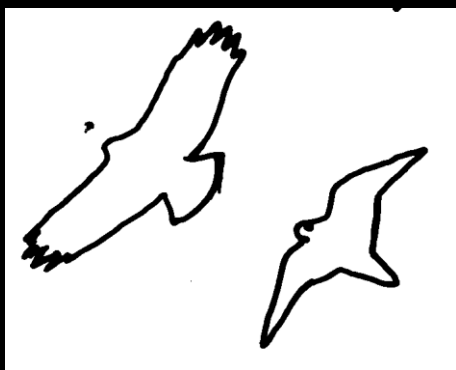
Rozpětí

Speciální znaky – přítomnost/absence

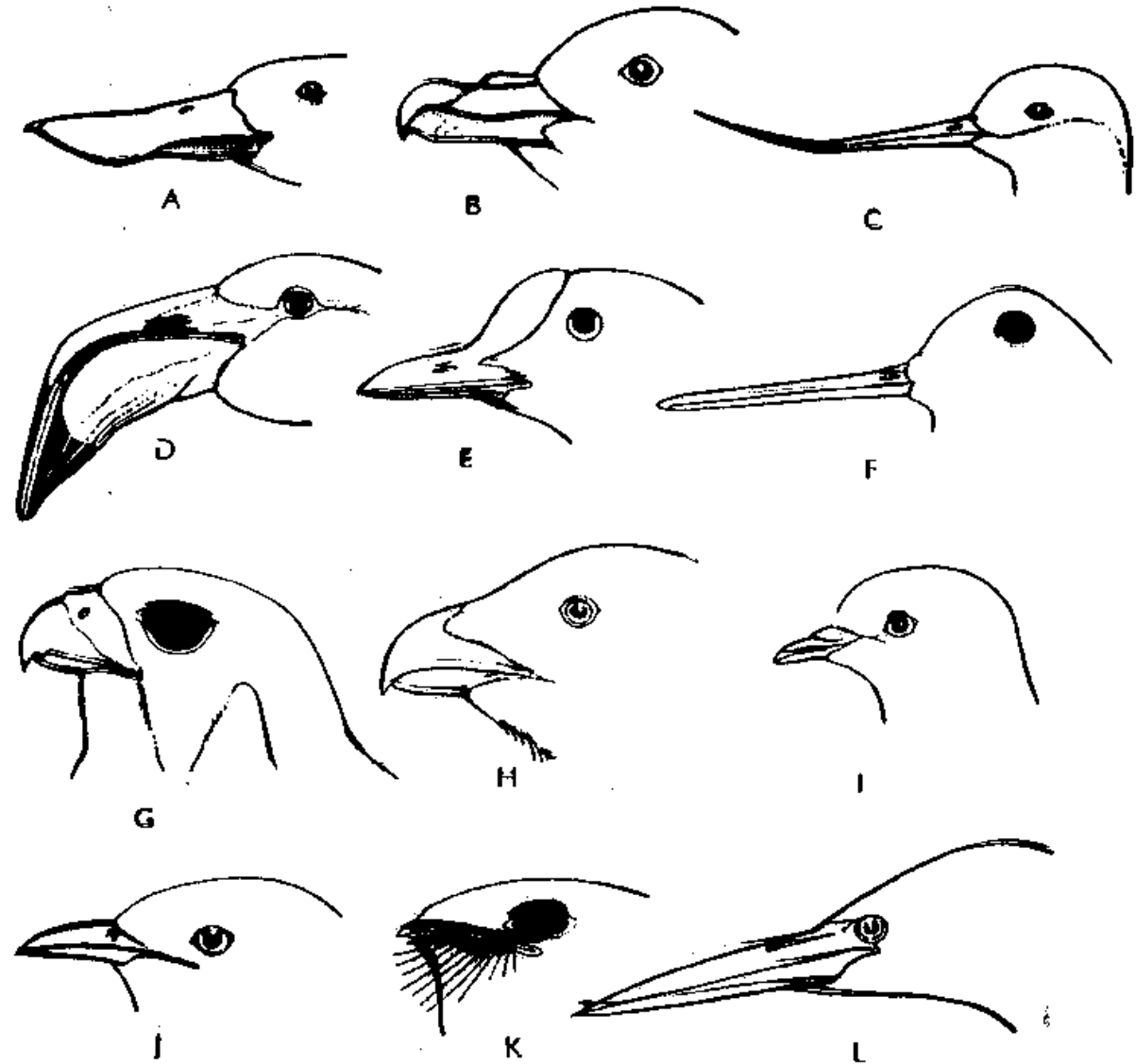
Obr. 116 Kostra holuba domácího. 1 – lebka (*cranium*), 2 – volné krční obratle (*vertebrae cervicales*), 3 – *humerus*, 4 – *ulna*, 5 – *radius*, 6 – *scapula*, 7 – *vertebrocostale*, 8 – *processus uncinati*, 9 – *femur*, 10 – *synsacrum* (jeho součástí je kost stydká, ostatní složky neoznačeny), 11 – volné ocasní obratle (*vertebrae caudales*), 12 – *pygostyl*, 13 – *ulnare*, 14 – *clavicula (furcula)*, 15 – *carpometacarpus*, 16 – první prst křídla, 17 – *metacarpus* třetího prstu, 18 – *procoracoid*, 19 – *crista sterni*, 20 – *sternum*, 21 – třetí prst křídla, 22 – druhý prst křídla, 23 – *sternocostale*, 24 – *fibula*, 25 – *tibiotarsus*, 26 – *tarso-metatarsus*, 27 – první prst nohy s vlastním metatarzem, 28 – druhý, 29 – třetí, 30 – čtvrtý prst nohy (jen články), 31 – *pubis*.

Silueta těla

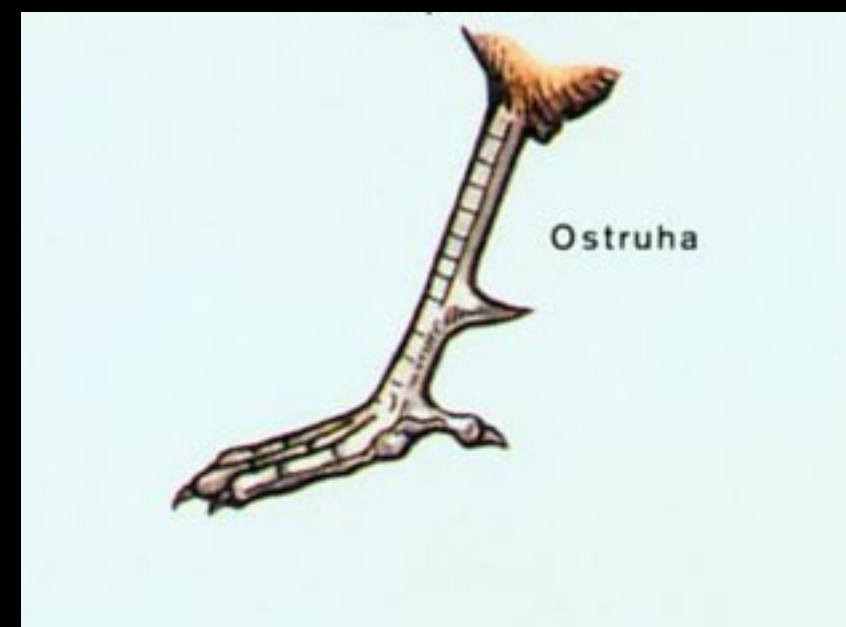
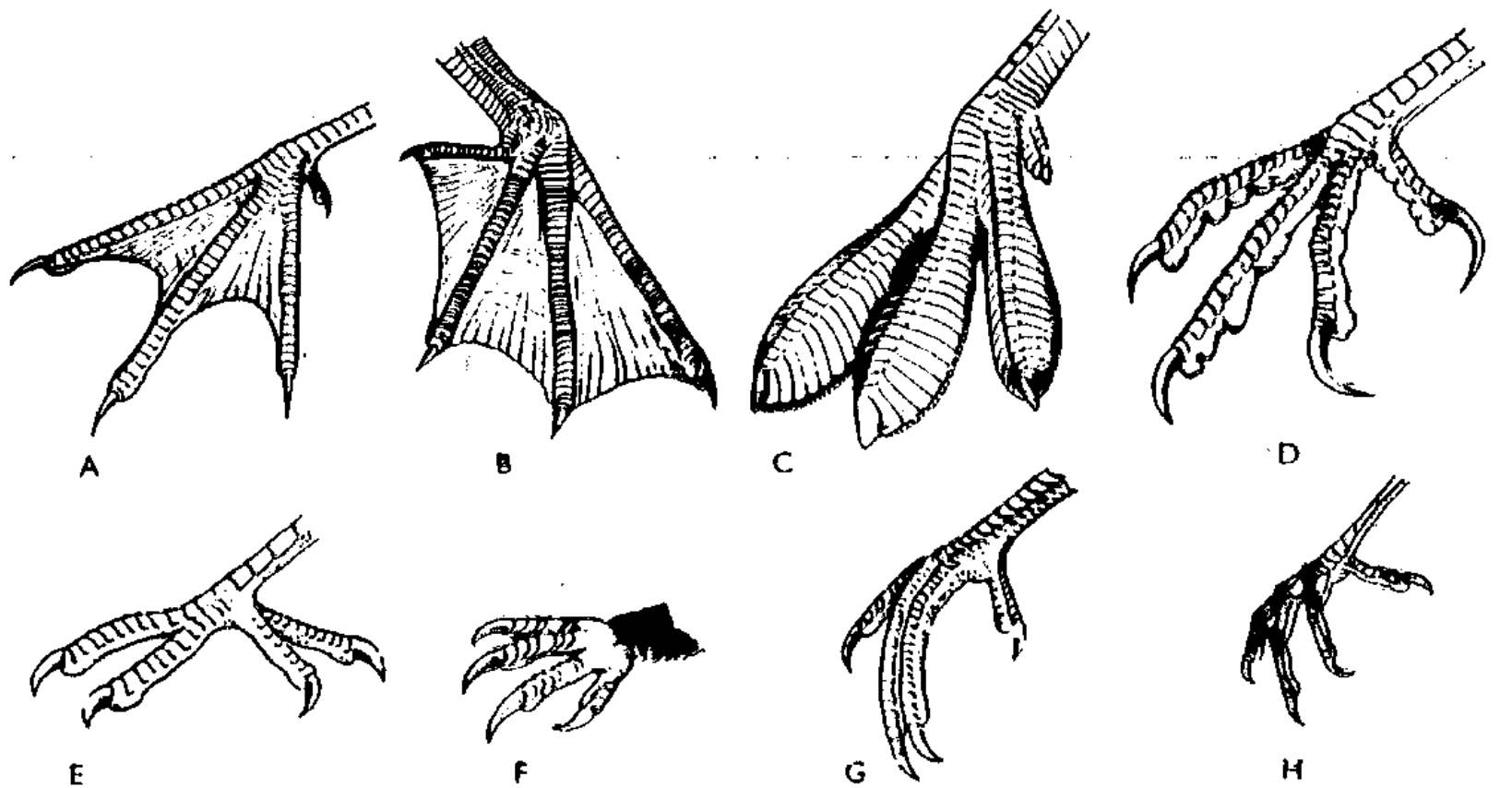

Morfologie zobáku

Obr. 96. Variabilita v utváření pláčích zobáku (příklady jsou vzaty jen z evropské avifauny): A – křídák (rod *Anas*), B – buřák (r. *Fulmarus*), C – tenkozobec (r. *Recurvirostra*), D – píaměňák (r. *Pheonicopterus*), E – lyska (r. *Fulica*), F – sluka (r. *Scolopax*), G – sokol (r. *Falco*), H – tetřev (r. *Tetrao*), I – holub (r. *Columba*), J – kukačka (r. *Cuculus*), K – telet (r. *Caprimulgus*), L – buřáček (r. *Ixobrychus*). Podľa Hudce a Černého.

Morfologie nohy

Obr. 100. Variabilita v utváření ptačích noh (příklady evropských rodů pláků): A - rybák (rod *Chlidonias*), B - kormorán (*Phalacrocorax*), C - potápek (*Podiceps*), D - krahujec (*Accipiter*), E - žluna (*Picus*), F - vrabec (*Passer*), G - ledňáček (*Alcedo*), H - vrabec (*Passer*). E je noha zygodaktylní, F pamprodaktylní, ostatní jsou nohy anizodaktylní; zvláštní případy tohoto nejčastějšího typu jsou noha plovací (A), veslovací (B), lemovaná (C), spár (D), a noha syndaktylní (G). Podle Hudece a Černého.

Skvrny a speciální znaky

